

STRESZCZENIE

Tytuł: Postawy wobec owadów jadalnych jako żywności i uwarunkowania ich akceptacji w ujęciu modelowym

Unia Europejska skupia się na zrównoważeniu produkcji rolniczej i ochronie zasobów naturalnych szukając rozwiązania problemu produkcji żywności między innymi poprzez zwiększenie tempa wzrostu wydajności produkcji rolniczej oraz podnosząc poziom innowacyjności w rolnictwie mając na uwadze rosnącą populację ludzi na świecie. Jednym z rozwiązań problemu według Organizacji Narodów Zjednoczonych ds. Wyżywienia i Rolnictwa (FAO) jest możliwość wykorzystania owadów jadalnych jako naturalnego i odnawialnego źródła pożywienia dla ludzi i zwierząt, jednocześnie pozostającego w zgodzie ze środowiskiem naturalnym, warunkami zapewnienia bezpieczeństwa i niskimi nakładami finansowymi. Badania prowadzone od wielu lat pod kątem zawartości składników odżywczych i zdrowotnych jak również pod względem bezpieczeństwa produkcji dla człowieka wskazują na ogromne zainteresowanie owadami jako pożywieniem. Akceptacja przez konsumentów stanowi największą barierę dla dynamicznego rozwoju hodowli surowca bogatego w pełnowartościowe białko. Dlatego też niniejsze badanie jest wstępem do procesu poznawania kluczowych czynników wpływających na proces akceptacji owadów jadalnych przez polskich konsumentów, na chwilę obecną tylko z obszaru Trójmiasta. Reakcje konsumentów na nową żywność, dotąd nieznaną uwarunkowane są ich psychologiczną konstrukcją. Nowa żywność, szczególnie w przypadku owadów jadalnych budzi postawy negatywne, które wynikają z braku wiedzy, z istniejących stereotypów czy też oddziaływań środowiska społecznego. Identyfikacja postaw oraz uwarunkowań akceptacji produktów prezentowanych podczas oceny konsumentkiej posłużyły zweryfikowaniu hipotezy zakładającej, że konsumenci z Trójmiasta wykazują pozytywną postawę wobec alternatywnego źródła żywności jakimi są owady jadalne.

Celem niniejszej pracy była ocena postaw trójmiejskich konsumentów wobec owadów jadalnych, wyrażająca się w ocenie stopnia poszukiwania różnorodności w żywności względem korzyści związanych ze spożycia owadów jadalnych oraz ocenie poziomu neofobii żywnościowej konsumentów dostrzegających ryzyko w ich spożywaniu jak również ocena uwarunkowań decydujących o akceptacji produktów z owadów jadalnych prezentowanych w sensorycznej ocenie konsumentkiej. Badanie przeprowadzono w dwóch etapach. Etapem I. było zbadanie postaw trójmiejskich konsumentów wobec nowej żywności, zrealizowane

jako badanie ankietowe w grupie 788 konsumentów z aglomeracji trójmiejskiej. Zastosowane kwestionariusze zawierały skalę poszukiwania różnorodności w żywności VARSEEK (Variety Seeking Tendency Scale), skalę neofobii względem żywności FNS (Food Neophobia Scale) oraz ocenę korzyści i ryzyka wynikających ze spożywania owadów. W etapie II. przeprowadzono sensoryczną ocenę konsumencką, w której poddano ocenie trzy gatunki owadów jadalnych przygotowanych w trzech wariantach smakowych każdy, wśród 101 ochotników (spośród osób biorących udział w etapie I.). Aby zrealizować wyznaczony cel przyjęto trzy hipotezy badawcze. Dwie z nich H1 i H3 zostały zweryfikowane pozytywnie natomiast H2 negatywnie.

H1 Konsumenci z Trójmiasta, charakteryzujący się wysokim stopniem poszukiwania różnorodności w żywności widzą korzyści w spożywaniu owadów jadalnych.

H2 Konsumenci z Trójmiasta, charakteryzujący się wysokim stopniem neofobii nie dostrzegają ryzyka w spożywaniu owadów jadalnych.

H3 Poziom akceptacji owadów jadalnych przez konsumentów z Trójmiasta uwarunkowany jest wzajemnym oddziaływaniem przyjętych arbitralnie parametrów sensorycznych, które w wyniku zastosowanej procedury zredukowano do parametrów krytycznych, którymi okazał się smak i wygląd.

Ujęcie modelowe pozwoliło na wyodrębnienie tych parametrów sensorycznych, które statystycznie istotnie wpływały na poziom akceptacji produktów przez badanych konsumentów. W oparciu o wyselekcjonowane (parametry krytyczne) deskryptory można byłoby w przyszłości projektować nowe produkty. W opracowaniu przedstawiono historię i zalety konsumpcji owadów jadalnych (entomofagii), ich znaczenie w diecie, jak również znaczenie dla środowiska oraz korzyści ekonomiczne wynikające z ich zastosowania w żywieniu ludzi. Zwrócono uwagę na składniki odżywcze owadów jadalnych i ich znaczenie dla człowieka.

Zrealizowane i opisane w tej pracy badanie jest jednym z pierwszych w Europie i może stanowić wkład w „oswajaniu” konsumentów z owadami jadalnymi jak również przyczynić się do skutecznego opracowania nowych produktów, które pozwoliłyby wykorzystać potencjał surowca jakim są owady jadalne do kreowania żywności, która uzyska akceptację i pozwoli na stworzenie preferencji względem produktów żywnościowych zawierających w swym składzie owady jadalne.